І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 163. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 25-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1959 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 163. VOL. LXVI.

КОНГРЕС ГОТУЄТЬСЯ ДО ЗАКІНЧЕННЯ СВОЄЇ СЕСІЇ

Вашингтон. — Цьогорічна сесія Конгресу зближається до кінця і триватиме правдоподібно щонайдовше ще яких два тижні, до Дня Праці. На протязі того часу Конгрес мав би вирішити низку важливих законопроєктів, але багато даних на те, щоб усі ці законопроєкти були й формально прийняті і переслані Президентові до підпису, немає. Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн хотів би полагодити всі досі невирішені законопроєкти ще до Дня Праці, але провідник демократичної більшости в Сенаті Ліндон Б. Джансон не квапиться з приспішуванням вирішування залеглих справ і готовий навіть продовжити сесію у випадку потреби. Невирішеними залишилися досі, крім деяких дрібніших, п'ять більших законопроєктів, в тому робітничий, будівельний, автострад, громадянських прав і закордонної допомоги. Справу першого законопроєкту, реформу робітничого законодавства розглядає тепер окрема сенатсько-палатна конференція. Головне її завдання — узгіднити законопроєкт, спонзорований сен. Кеннеді і прийнятий Сенатом, із законопроєктом Лендрума-Гріффіна, що його прийняла востаннє Палата Репрезентантів. Якщо ця конференція дійде до порозуміння в деяких спірних справах, то обидві Палати мусітимуть перевести поновне голосування над узгідненим законопроєктом. Якщо б це не вдалося, то деякі з сенаторів плянують подати пропозицію, щоб Сенат голосував над палатним законопроєктом. Законопроєкт про будівельну програму був уже прийнятий обидвома Палатами Конгресу, але проти нього поставив своє вето през. Айзенгавер. Тепер у Сенаті прийнято цей законопроєкт у новій редакції і його найближчими днями має розглянути палатна банково-валютна комісія, після чого цей новий проєкт мав би перейти на голосування Палати Репрезентантів. Ця ж палата мала б ще цього тижня вирішити справу законопроєкту про будову нових автострад, який передбачає одноцентову підвишку дотеперішнього федерального трицентового податку від газоліни. Якщо ж іде про законопроєкт про громадянські права, то Сенат мав би ще цього тижня передати його на розгляд Палати Репрезентантів, але немає багато виглядів на те, щоб він був там полагоджений під час поточної сесії. Законопроєкт про закордонну допомогу прийнятий уже Палатою Репрезентантів і вимагає тільки затвердження Сенатом. На протязі минулого тижня до Вашингтону прибули гавайські сенатори Гайрем Л. Фонг та Орен Г. Лонг і конгресмен Деніел К. Інуї. Починаючи від понеділка, 24 серпня, вони займатимуть уже свої місця в Конгресі, як репрезентанти 50-го стейту ЗДА — Гаваїв.

Гаваї — 50-ий стейт ЗДА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер 21-го серпня офіційно проголосив Гаваї 50-им стейтом ЗДА на двопартійній церемонії в Білому Домі, підписавши закон про надання прав стейту тій території. Після того Президент повідомив, як буде виглядати новий прапор ЗДА із 50 зірками та 13-ма білими і червоними смугами. Президент привітав новий стейт Гаваї, які в цьому році, побіч Аляски, стали стейтом ЗДА. (В 1912 році права стейтів дістали були Арізона і Ню Мексіко). Церемонія в Білому Домі була тільки формальністю після того, як населення Гаваїв голосувало за те, щоб бути стейтом цієї країни. Під час цієї цермонії були присутні, крім Президента: віцепрезидент Ричард М. Ніксон, який сидів наліво від Президента і спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн з правого боку Айзенгавера; від Гаваїв були сенатор Орен Е. Ланг, конгресмен Деніел К. Інуї. Другий гавайський сенатор Гірам Фонг і гавайський губернатор Вільям Ф. Квінн в тому самому часі були в губернаторському будинку в Гонолюлю, і губернатор Квінн кілька мінут після оголошення Айзенгавером проклямації про надання прав стейту Гаваям склав присягу як перший губернатор нового стейту. Президент Айзенгавер підкреслив ту історичну подію, що впродовж одного року він підписав два закони про надання прав стейту двом територіям. „Ми бажаємо добробуту, безпеки, щастя та тіснішого зближення до всіх інших стейтів", — сказав Президент. Президент висловив надію, що новий стейт виконає своє завдання між іншими посестрами-стейтами, і тому „всі ми кажемо Гаваям: „На щастя!".

Новий прапор ЗДА має 50 зір в дев'ятьох рядах

Вашингтон. — 21-го серпня президент Айзенгавер під час церемонії в Білому Домі оголосив проклямацію про те, що Гаваї стали 50-им стейтом ЗДА і одночасно повідомив, як виглядатиме новий американський прапор, який стане офіційним прапором цієї країни аж 4-го липня 1960-го року, коли він буде по раз перший вивішений. Президент не скривав свого вдоволення внаслідок того, що новий прапор йому більше подобається від того взору, який має теперішній прапор, що став офіційним 4-го липня ц. р. Новий прапор має 13 білих і червоних смуг і 50 зір в дев'ятьох поземих рядах, а теперішній прапор має 49 зір в 7-ох поземих рядах. Це вже друга зміна на прапору в цьому році, давніша зміна була в 1912 році, коли стали стейтами Ню Менсик і Арізона. Новий прапор має по 6 зірок в 1-му, 3-му, 5-му, 7-му і 9-му рядах, і по 5 зірок у всіх інших чотирьох рядах. Це вже 27-ма зміна американського прапору. З Білого Дому вияснили, що і після 4-го липня 1960-го року можна буде вивішувати прапори із 48-ма або 49-ма зірками, якщо вони будуть в незнищеному стані.

Проголошено плян перебування Хрущова в Америці

Вашингтон. — За офіційним комунікатом з Білого Дому, що його проголошено в минулу суботу 22 ц. м., Нікіта Хрущов перебуватиме в ЗДА від 15-го до 27-го вересня ц. р. Перших два дні, 15 і 16 вересня, Хрущов перебуватиме у Вашингтоні, 17-го вересня прибуде до Ню Йорку, де переведе й наступний день 18-го вересня (тоді-то він виголосить промову на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй), 19-го буде в Лос Анджелес, 20-го і 21-го в Сан Франсіско, 22-го і 23-го в Дес Мойнс і Еймс в Айові, 24 в Питсбурзі й того ж дня вечером вернеться до Вашингтону, де вже буде до кінця свого перебування в ЗДА. За офіційним повідомленням, Хрущову товаришитиме постійно, як делегат уряду, Генрі Кебот Ладж, амбасадор ЗДА при Об'єднаних Націях. За пресовими коменарями, Президент вибрав для цієї місії Кебота Ладжа з уваги на діялектичний хист того діяча, що проявився в його полемічних пересправах з большевиками на терені Об'єднаних Націй. Генрі Кебот Ладж відомий з свого антикомуністичного і антисовєтського наставлення. Як видно з проголошеної програми, вона не взяла під увагу деякі суґестії самого Президента, щоб напр. Хрущова завезти до Ейбайліну в Канзасі, де свою молодість перевів на важкій праці Д. Д. Айзенгавер, до Левіттавну в Пенсилвенії, міста новочасних американських однородинних домів чи до сейту Мишиген, до одного з робітничих міст біля фабрик важкого промислу. Зате совєтська амбасада добавила два міста в хліборобському стейті Айова з уваги на спеціяльне заінтересування Хрущовим — кукурудзою. Губернатор Айови Гершел С. Ловлес не є захоплений цими відвідинами, відраджував їх з уваги на приявність у тому стейті багатьох втікачів із Сх. Европи та заповів, що не збирається виїздити назустріч Хрущову й вітати його в своєму стейті.

Генрі Кебот Ладж, амбасадор ЗДА до ОН буде супроводжати Хрущова в поїздці по ЗДА.

ХРУЩОВ РОЗІСЛАВ ЗАХІДНІМ ДЕРЖАВАМ НОВІ НОТИ

Бонн. — Західньо-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер, який перебуває тепер на літніх феріях над озером Комо в північній Італії дістав адресованого до нього персонально довжелезного листа від Нікіти Хрущова на 5,000 слів. У тому своєму листі, що його західньо-німецький уряд рішив не оприлюднювати, повторено всі дотеперішні арґументи Совєтів в справі з'єдинення Німеччини і Берліну. Хрущов знову потверджує своє давнє становище, що треба визнати східньо-німецьку „державу", як реальну дійсність, та що єдиний шлях до з'єдинення Німеччини веде через безпосередні переговори між „двома Німеччинами". Він настоює теж, щоб „закінчити стан окупації" західнього Берліну, який повинен бути перетворений у „вільне місто". В минулому тижні подібного великого листа дістав президент Франції Шарль де Ґоль. У тому свому листі Хрущов висловлював „здивування" з приводу союзницької приязни, що її виявляє Франція супроти Німеччини, яка, мовляв, своїм відродженим мілітаризмом та „духом реваншу" є небезпечна для всіх своїх сусідів, отже і для Франції. Французький уряд також не оприлюднив листа Хрущова, тільки подав коротку вістку про нього. За пресовими інформаціями також у Лондоні і Вашингтоні одержано подібні листи з виразною тенденцією — вбити клина між західніх союзників. Західні офіційні чинники — читаємо в повідомленнях — вважають цю нову серію листів-нот Хрущова звичайним проявом його привичної дипломатичної техніки, щоб перед кожними безпосередніми переговорами передавати обширні писемні меморандуми пропаґандивного характеру. Ця остання дипломатична активність Москви безпосередньо зв'язана з відвідинами Хрущова в З'єдинених Державах та виїздом у цьому тижні президента Айзенгавера до столиць Західньої Европи. Очевидно, що Хрущов не бажає собі нічого так дуже, як розсварення західніх альянтів напередодні його приїзду до Вашингтону. Як виявила дотеперішня практика, всякі такі грубі маневри Хрущова доводили до якраз протилежного висліду та помагали до відновлення єдиного західнього фронту.

Англія хоче поправити взаємини з Францією і Західньою Німеччиною

Лондон. — Англійський уряд — за твердженням американських обсерваторів в Лондоні, намагається поправити свої взаємини з Францією і Західньою Німеччиною поки приїде з відвідинами до Лондону през. Айзенгавер. Ці взаємини погіршились після останньої Женевської конференції міністрів закордонних справ, бо під час переговорів з большевиками відсувано на бік всякі розбіжності, щоб зберегти одностайний фронт. Тим часом англійська публічна опінія насторожилась з одного боку проти так званої оси Париж—Бонн і маніфестування французько-німецької єдности в закордонній політиці, з другого боку проти приготувань Франції до переведення власного атомового вибуху та її антианглійської митно-торговельної політики. Знову ж відносини між Англією і Західньою Німеччиною були напружені від часу подорожі прем'єра МекМіллена до Москви. В англійській пресі раз-у-раз є статті чи карикатури, які дратують чи то французькі чи західньо-німецькі політичні кола. Англійський уряд запевнив уряди у Парижі і Бонні, що ті голоси преси не віддзеркалюють офіційної англійської політики. Англія підтримує тепер палко виміну відвідин Хрущова-Айзенгавера, — зате в Західній Німеччині і Франції ставляться до тих відвідин холодно, а то й насторожено.

Конгресова Комісія остерігає проти радіяції під час пробних експльозій

Вашингтон. — Спільна Конгресова Комісія Атомової Енерґії опублікувала звіт про радіяцію під час пробних атомових експльозій, і в ньому остерігає, що ця радіяція може бути шкідливою для людського здоров'я, якщо пробні вибухи будуть відбуватися з такою самою інтензивністю як впродовж останніх п'ятьох років. У звіті стверджується, що досі радіяція від пробних експльозій не загрожувала людському здоров'ю, хоч деякі приватні науковці твердили протилежне. Теперішній звіт — це зізнання 30-ох атомових науковців в окремій підкомісії, яку очолював конгресмен Чет Голіфілд. В північній півкулі є більша радіяція як в південній тому, що більшість атомових експльозій відбувалася на північ від рівника. У звіті звертається увагу на те, що не можна тепер оцінити, який вплив може мати теперішня радіяція на майбутні покоління, і тому закликається науковців досліджувати вплив радіяції з біологічного становища.

Індекс цін збільшився на 0.3% і становив у липні 124.9%

Вашингтон. — Індекс цін на товари щоденного вжитку в липні ц. р. становив 124.9 відсотка, на 0.3 відсотка більше в порівнянні з червнем ц. р.; на 0.8 відсотка більше в порівнянні з липнем 1958 року і на 24.9 відсотка більше в порівнянні з пересічними цінами в 1947-1949 роках, коли він виносив 100. Це збільшування індексу свідчить про те, що в липні ц. р. споживач мусів видати за товари 12.50 дол., а 10 років тому він ці товари купував за 10 дол. На найновіше збільшення індексу мали вплив такі подорожчання: харчів, транспорту та збільшення податків від продажу. Внаслідок збільшення індексу цін один мільйон робітників в автомобільній, летунській і електронічній промислостях дістануть автоматичне збільшення заробітної платні по два центи від години праці. — Заробітні платні фабричних робітників і їхня купівельна сила в липні ц. р. дещо зменшилася і становила 80.85 дол. тижнево для робітника з трьома членами родини і по 73.31 дол. для самітного. Заробітна платня зменшилася майже на один відсоток, а купівельна сила фабричного робітника зменшилася на 1.5 відсотка.

Комуністичні ватаги віддалені на 50 миль від столиці Ляосу

Вієнціян, Ляос. — Військово-політична ситуація в маленькому південно-азійському королівстві Ляос, що має коло 1,000 миль кордону з комуністичним Китаєм та комуністичним північним В'єтнамом, значно погіршилася. Невеличкі комуністичні військові відділи, організовані та озброювані в північному В'єтнамі, просякають вглиб країни і появились вже у віддалі 50 миль від її столиці Вієнціян. Військові чинники Ляосу твердять, що комуністичні війська нараховують не більше, як 2,500 вояків, але вони поділені на загони по 150-200 душ та ведуть ними партизанську війну, яка обрахована передусім на сіяння паніки серед населення, деморалізування його та державного війська і доведення краю до стану анрхії. Уряд дістав від Америки два літаки Ц-46 і Ц-47 з національною китайською залогою. Ці літаки були стаціоновані на Формозі. Командування ляоської армії плянує перекидати своїми літаками, яких загалом є вісім, в загрожені місця парашутні відділи. Закордонні обсерватори настроєні песимістично з уваги на мораль населення, брак вишколеної і здисциплінованої армії в Ляосі та безоглядність комуністів. Осередком комуністичної акції є один курінь з колишньої так званої приватної армії релігійної секти Патет Ляо, який в травні ц. р. відмовився включення його до реґулярної армії і втік на терен північного В'єтнаму.

Західня Німеччина не має ясної політики супроти Польщі

Бонн. — Західньо-німецький уряд рішив у минулу п'ятницю не висилати на цьогорічний конгрес Міжпарляментарної Унії, що відбудеться 1 вересня ц. р. у Варшаві, власної парляментарної делеґації, а тільки одного обсерватора в особі маловідомого члена парляменту. Сталось це у відміну постанови, прийнятої кілька тижнів тому, щоб вислати 9-членну делеґацію, в тому числі 4-х видатних парляментарних послів, колишніх діячів із німецьких земель, що їх після останньої війни зайняла Польща (т. зв. „Земе одзискане") та Чехословаччина (Судетський край). Ця тодішня постанова викликала була гостру критику збоку польської преси з атаками проти західньо-німецького уряду і парляменту і власне внаслідку цих атак зревідовано ту постанову. На 1-го вересня ц. р. припаде якраз 20-та річниця наїзду гітлерівської Німеччини на Польщу, що започаткував був другу світову війну. З цього приводу почитний німецький часопис „Ді Вельт" запропонував, щоб західньо-німецький уряд нав'язав дипломатичні взаємини з Польщею. Однак канцлер Конрад Аденауер не погодився недавно на ідею, що виринула в його оточенні, щоб запропонувати Польщі підписання пакту неаґресії з урочистим відмовленням від сили, як засобу розв'язання польсько-німецького спору за кордони.

Мічелл про шкідливість страйку сталеварів для економіки ЗДА

Вашингтон. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл в додатковій заяві до недавно оголошеного звіту окремої комісії ствердив, що страйк сталеварів спричинив поважні шкоди сталевій промисловості та залежним від неї промисловостям а також 625,00 робітникам, які внаслідок цього страйку стратили працю. Страйкують 500,000 сталеварів, а 125,000 робітників в інших промислах втратили працю внаслідок цього страйку. Покищо економіка країни не відчула наслідків страйку менше ніж одного відсотка робітної сили країни, але кожного тижня сума запрацьованих робітниками долярів зменшується на 70,000,000. Найбільше відчувають цей страйк залізничі і вугільна промисловість. Деякі будівельні, автобусові і корабельні лінії мають поважні витрати внаслідок страйку сталеварів. Оборонна продукція продукція атомової енерґії покищо не відчувають недостачі сталі. Мічелл повідомив, що вже в половині вересня страйк сталеварів вудчують фабрики вагонів і машин. Секретар праці не бачить швидкого закінчення цього страйку.

ЛЕКЦІЇ І ФІЛЬМ ПРО УНС, ВИСТАВКА УКК ТА ВЕЧІР КУЛЬТУРНОЇ РОЗВАГИ ЗАПОВНИЛИ АКТИВНІСТЬ КІНЦЯ ТИЖНЯ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Кергонксон. — Календарні вакації вже добігають до кінця, але цього не видно ані по кількості гостей ані по звичайній культурній розваговій активності длиних на цій оселі Українського Народного Союзу. Минулий кінець тижня був зокрема активний, бо крім звичайних зайнять і розваг, відбулася ще окрема лекція про УНСоюз для учасників курсу українознавства, як також упродовж суботи і неділі тривала виставка світлин з українських визвольних змагань, влаштована представником УККомітету. Лекції про УНСоюз дали для курсантів гол. предсідник Дмитро Галичин і його заступник Йосип Лисогір, перший українською а другий англійською мовою, при чому також висвітлено фільм з минулої 24-ої конвенції УНСоюзу. Це було в суботу рано. Після того відбулося відкриття виставки УКК, що його довершив коротким словом п. Д. Галичин, а ширші вияснення до виставки, як і виставлених експонатів дав проф. Віктор Приходько, завдяки якому численні світлини з цієї славної доби української історії були зібрані та відповідно оформлені і приготовані для виставки. Вже раніше виставка відбулася в Ню Йорку та деяких містах, і тепер також плянується показати її іншим громадам. Програму традиційної культурно-розвагової імпрези минулої суботи виповнили виступи відомої артистки українських театрів Лізи Шашаровської-Чепіль, яка відспівала ряд пісень, а дальше виступ Квітки Стецюк, урядинички Адміністрації „Свободи" що дотепно подавала „Віст Союзівки", та вкінці виступ п-ні Стахурової, кол. артистки театру Садовського, яка віддеклямувала одну з поезій Олеся.

В неділю перед полуднем як звичайно, було відправлене Богослуження. В доповненні до попередньої вістки про традиційне відзначення свята Спаса на Союзівці треба додати, що крім Богослуження та свячення овочів в католицькому обряді, відбулось в тому дні на іншому місці на Союзівці також Богослуження і свячення овочів в українському православному обряді.

Черговий кінець тижня буде в цілості присвячений імпрезам з нагоди Мазепинського Року. Подробиці імпрез з цього приводу будуть подані окремо.

● **Із кіл державного департаменту** заперечують, начебто американський уряд мав посередничати в справі виїзду кол. кубинського диктатора Батісти до Портуґалії. В цій справі ніхто до уряду ЗДА не звертався.

Син губернатора Рокефеллера одружився з норвежкою, — Тригве Лі між весільними гістьми

Сеґне. — В маленькому норвезькому містечку Сеґне, в місцевій протестантській церковці відбулось в минулу суботу 22 ц. м. вінчання 23-річного сина нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера з 21-річною норвежкою, Анною Марією Р а з м у с с е н, донькою колишнього власника харчової крамниці. Ця подія з посмаком романтики, бо молодята познайомились, коли Анна-Марія приїхала до ЗДА, як студентка і, шукаючи в Ню Йорку заробітньої праці, випадково дісталась до дому Рокефеллерів як служниця, — дістала теж політичну закраску з уваги на особу губернатора Р о к е ф е ллера, потенціяльного кандидата на президента З'єдинених Держав в наступному році. Саме ці політичні моменти виринули на пресовій конференції, яку губернатор Рокефеллер відбув в готелі у Сеґне. Він ще раз заперечив, наче б уже тепер старався дістати затвердження своєї кандидатури, але — м о в л я в — не виключив, що „серед деяких обставин" — може змінити своє становище. Він відмовився подати час, в якому заявить остаточно, чи готов прийняти кандидатуру, чи ні. Між весільними гістьми, обмеженими здебільша тільки до найближчої родини обоїх молодят, був колишній перший генеральний секретар Об'єднаних Націй Тригве Лі. Парох у своїй промові до молодят назвав молоду найкращим а м б а с а дором норвезького народу в Америці, а губернатор Рокефеллер підкреслив традиційну і нероздільну приязнь між цими двома країнами. Командант надісланого з сусіднього міста відділу поліції для зберігання ладу, висловив ж а л ь, що король Оляф не зазнав був під час своїх відвідин до тієї околиці таких спонтанних овацій і уваги збоку преси, як родина Рокефеллерів. Батьки Рокефеллери й новоодружена пара відлетіли вже разом тим самим літаком до ЗДА.

ПОМЕР Д-Р АНТІН ГРИГОРОВИЧ

Ню Йорк. — В п'ятницю 21 серпня ц. р. помер у своєму помешканні в Ню Йорку бл. п. Антін Григорович, б. сотник УГА, учасник визвольної боротьби України 1918 — 21 рр., кол. гімназійний професор та відомий громадський діяч на Буковині й на еміґрації. Пращальна панахида в понеділок, 24-го серпня ц. р. о год. 7:30 вечора в похоронному домі П. Яреми в Ню Йорку, Сьома вулиця, а похорон відбудеться у вівторок, 25-го ц. м., о год. 9-ій ранку з церкви св. Володимира при 14-ій вулиці.

В АМЕРИЦІ

● **У військовому арсеналі в Тантсвілл в Алабамі** розірвалась з невідомих причин одна ракета, спустошивши велику частину забудувань. Жертв у людях не було. Військове командування не виявило типу розірваної ракети.

● **Головний командант збройних сил Куби Равль Кастро** від'їхав в четвер, дня 20 серпня ц. р. із Сантіяго разом із кубинським міністром закордонних справ Равлем Роа Гарсією, що брав участь у конференції Організації Американських держав. Представники чілійського уряду прощали офіційно тільки Ґарсію, іґноруючи Равля Кастра.

● **Командування армії ЗДА** сповістило, що новим командантом 7-го Корпусу ЗДА в Моґрінґен у Німеччині призначено ген. Ґю С. Мелоя, командантом 4-ої Армії ген. Едварда Т. Вільямса і наступником команданта континентальної Армії ген. Ґордона Б. Роджерса.

● **Кількість безробітних в стейті Ню Джерзі** зменшилася в половині липня ц. р. до 148,000 в порівнянні до липня мин. року, коли було 298,000 безробітних. Найменше безробітних в цьому стейті було в листопаді 1957, бо тільки 129,000.

● **Шкоди, спричинені повінню в Північній Тампа на Флориді** обраховують на більш, як один мільйон долярів. Внаслідок повені 100 родин мусіли були евакуйовано із своїх домів.

● **Кількість захворінь на полію у Ню Йорку** зменшилася в цьому році до двадцять й одного випадку, в тому 19 паралітичних. У минулому р. було 30 випадків захворіння на полію, в тому 26 паралітичних. Якщо йде про Нюйоркський стейт, без міста Ню Йорк і без Лонґ Айленд Сити, то тут занотовано збільшення випадків захворіння на полію: в 1959 році було 71 випадків полію із 48 паралітичними, проти сорок й одного випадку із 28 паралітичними в тому ж самому періоді часу минулого року.

У СВІТІ

● **На весілля** 23-річного Стівена Рокефеллера, сина нюйоркського губернатора, і 21-річної Анни Марії Размуссен до малого містечка Соґне в Норвеґії прибуло понад 100 репортерів і фотографів — більше, ніж їх будь-коли бачило те містечко. Був клопіт з приміщенням їх та закордонних гостей. Середньозаможні батьки нареченої, щасливі, що видають заміж доньку за сина одного з найбагатших людей у світі, мусіли підтягнути весілля до „мультимільйонерського" рівня і поважно надщербили свій маєток: вечеря в місцевому ресторані, дар для місцевої церкви і т. д. коштували $2,000, дрібниця для Рокефеллера, але поважна сума для Размуссена.

● **Консулят ЗДА в Копенгаґі, в Данії,** у порозумінні з державним департаментом відмовив візи двом видатним данським лікарям, які хотіли поїхати на світовий лікарський з'їзд, що відбудеться у Шикаґо 29 ц. м. Проф. д-р. Моґенс Фоґ, що водночас є членом данського парляменту, і проф. д-р Крістіян Кроне були кілька років тому комуністами.

● **Московське радіо** проголосило, що совєтський підводний атомовий човен „С є в є р я н к а" провів подорож під водою на віддаль 10,000 миль, обслідувавши води Північного Атлантику. Совєтська пропаґанда рострубіла цей новий осяг, що його правдивість трудно перевірити.

● **Під час візити в Англії** президент матиме один день — 1 вересня ц. р. — вільний від усяких офіційних прийнять і розмов. Здогадуються, що Президент зарезервував собі цей день для приватної зустрічі з Черчилом, який для цієї цілі прилетить із Франції, де проводить свої ферії.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Ситі і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАЙВАЖЧИЙ УДАР ДЛЯ ХРУЩОВА

Проголошена в четвер минулого тижня декларація проводу центральної організації американського робітництва — Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Організацій — це найважчий морально-політичний удар для всього комуністичного руху і персонально для Нікіти Хрущова. „Не „капіталістичні монополісти" й не „вороги працюючого люду", а леґітимні керівники організованого робітничо-спілчанського руху в Америці найгострішими словами затаврували комуністичний режим, як систему тоталітарної диктатури, що неґує людські і громадянські права, а зокрема забороняє робітництву свободу організації і дії. Ствердивши, що совєтський тоталітарно-диктаторський режим „наставлений на аґресію і володіння над світом", що він „знищив усі демократичні права і вольності в своїй країні", що він „пробує підірвати й знищити права та вольності, що ними ми, американці, втішаємось щоденно в нашій країні", декларація американських робітників приходить до такого висновку: „Не може бути мови, щоб АФП-КІО дали своє визнання для голови уряду, який не дозволяє власним робітникам мати будь-які вільні професійні спілки. Американський світ праці ніколи не може брати участи у віддаванні пошани голові уряду, який намагається знищити людську свободу у кожному її прояві . . ."

Антикомуністичне становище американського робітничого світу відоме кожному, хто сяк-так визнається в американських відносинах, як і відомий найвищий у всьому світі життьовий стандарт американського робітництва. Тільки комуністичні пропаґандисти, що заскорузли у тороченні формул, викуваних комуністичною доктриною, повторюють речі, які дивують своєю тупістю і безглуздям. Віце-президент Ричард Ніксон в одній із записаних на стрічку своїх розмов з сенаторами після повороту з СССР ствердив, що Хрущов „вірить", нібито мільйони робітників в Америці тільки й чекають нагоди, щоб повстати проти існуючого в Америці „визиску капіталістичних монополістів" і боротися за встановлення комуністичного режиму. В совєтській пресі раз-у-раз пишеться про голод і нужду американських робітників. Існуючий тепер страйк близько одного мільйона членів спілки Об'єднані робітники сталеварень Америки представляється в совєтській пресі, як доказ нестерпних відносин робітників, використовуваних „акулами Вол Стріту".

На день 1 серпня ц. р. число зареєстрованих затруднених в Америці дійшло до 67,594,000, а число безробітних упало до 3,744,000. Законну мінімальну заробітну платню у ЗДА встановлено в розмірі 1 доляра за годину, але „бідні визискувані" сталевари, які в січні 1950 року заробляли пересічно по 1,42 дол., дійшли в травні 1959 р. до пересічної платні 3.10 за годину. В автомобільному промислі американський робітник пересічно заробляє 2.68 дол., а в мануфактурному — 2.23 дол. за годину. Згадана юнія сталеварів страйкує, розпоряджаючи багатомільйоновим страйковим фондом, зібраним із членських внесків, а провід спілки напевно не рискував би страйком, якби він відбивався дошкульно на екзистенції членів спілки. Відома також правда, що безробіття в ЗДА спричиняється не тільки браком праці, але й багатьма іншими причинами. Очевидно, що в 175-мільйоновому народі існує й біда, очевидно, що не всі панують, але загальне явище робітничого світу в Америці — це рай щодо заробітків і можливостей використати зароблений гріш для себе і своїх родин.

Але поруч із матеріяльними благодатями, що ними користуються робітники в ЗДА — ще більша благодать для них — повна свобода загальна, зокрема, в ділянці власної організації і можливостей змагань за все більші робітничі права. Це така свобода, яка привела аж до зловживань деяких керівників спілчанського руху. Проте, всі вони, без уваги на приналежність до централі АФП-КІО чи незалежність від неї, дорожать загальними громадянськими правами людини і правами вільного робітника. І всі вони дивляться слушно на СССР, як на найбільшу тюрму для робітників, як на найбільшого поневолювача робітників. Ще 12 серпня ц. р. московська „Правда" прославляла президента АФП-КІО Джорджа Міні, як оборонця робітничих прав, і пропаґандивно використовувала його промову проти загострювання робітничого законодавства. Цікаво, чи „Правда" й інші совєтські газети надрукують тепер декларацію, прийняту головно під впливом Джорджа Міні?! Прем'єр „робітничо-селянського" уряду дістав найбільший поличник від американських робітників.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ . . .

ПІД ТИСКОМ ПУБЛІЧНОЇ ОПІНІЇ

Ґалерії конґресових заль ніколи не бувають порожні. Навіть, коли в майже порожній залі, в сонному настрої, кілька конґресменів хоробро відговорюють свою повинність, на ґалерії завжди рух. Це — туристи, які приїхали з далеких сторін, щоб побачити свій Конґрес в акції.

Ці ґалерії повні почесних гостей за окремими запрошеннями, родин і приятелів конґресменів, коли промовляє якийсь екзотичний голова чужої держави. Вони повні також і тоді, коли в залі відбувається якась сенсаційна боротьба, не раз за закон, що має тільки ілюзію важливости або хвилево розбурхує емоції.

Але інколи конґресові ґалерії повні звичайних громадян, які відчувають, що там, „на флорі", важиться справа великої ваги, справа, що стосується кожного громадянина. Так було в тих днях гарячої половини серпня, коли робітничий законопроєкт, а радше три їх прийшло на пленарні дебати Палати Репрезентантів. Ґалерії не тільки були заповнені вщерть, але й довгі черги тягнулися по коридорах двох поверхів, чекаючи годинами на вступ. Це не були любителі сенсацій, а представники тієї американської громади, що своєю активною участю впливає на хід конґресової роботи в американській демократичній системі. Бо немає сумніву, що ця громада заважила в дуже великій мірі на висліді голосування за робітничий закон. Десь неначе під тиском тієї громади відсунулись назад чисто партійні розрахунки чи такі важливі передвиборчі міркування. Демократія — влада народу — показала себе в практиці.

Економічна ділянка життя дуже близька громадянинові, а робітництво в Америці — особливо важлива частина тієї ділянки. На всіх працюючих у цій країні, яких можна кругло означити числом 70 мільйонів, майже 20 мільйонів згуртовано по різних юніях. Не зважаючи на дотеперішні робітничі закони (напр., останній закон Тефта-Гартлі з 1947 р.), юнії постійно росли в силі — економічно й політично. Деякі економісти вважають, що в Америці диктують тепер не так монополії капіталу, як монополії юній. Як би не було, ця сила не завжди діяла конструктивно: практика юній в їх боротьбі за права робітника не завжди була і є „здоровою" в очах громадян. Деякі з них чимраз більше зґіршували публічну опінію. Між ними т. зв. „шантажове пікетування" полягає в тому, що юнія, яка не може погодитися з якимось підприємством, наприклад, не потрапить в ньому зорганізуватись, розставляє лінію пікетів навколо того підприємства і не допускає до нього членів інших юній, послуги, яких необхідні для даного підприємства, як ось перевізників товарів, механіків, що направляють машини чи інші інсталяції і т. п.; або т. зв. „другорядний бойкот", тобто бойкот або інший загрозливий натиск на „невинне" підприємство, зовсім непричетне до юнійних спорів, щоб змусити його не входити в комерційні зв'язки (не купувати товарів, не доставляти сирівців) з підприємством, із яким дана юнія в незгоді; або т. зв. договори „гарячого вантажу" („гат карґо діл"), в яких примушують підприємця погодитися на те, щоб юнійні робітники в його підприємстві не торкались товарів, споруд, знаряддя і т. д., які приходять від не-юнійних підприємств. До таких і подібних засобів доходило те, що ряду непорозумінь, особливо з малими підприємствами не було кому іззовні наладнати, бо ні стейтові аґенції, ні суди, ні федеральний „Уряд для Робітничих Відносин" не були в тому компетентні.

Теж чимраз більше виявлялось, що права індивідуальних робітників — членів юній були дуже обмежені сильною позицією юнійних провідників. А до того прийшли ревеляційні відкриття конґресових комісій про надуживання в юніях, про зловживання юнійними фондами для особистих цілей провідників, про хабарі від працедавців за здержування страйків і т. п. Дейв Бек і його наслідник Джіммі Гоффа з великої юнії Міжнародного братства водіїв зле прислужились робітничому рухові. Громада відчувала потребу наладнати справи в робітничих організаціях для добра країни і їх самих. І Конґрес узявся до роботи.

У Сенаті ще в квітні 1959 р. пройшов майже одноголосно законопроєкт сен. Кеннеді. У Палаті Репрезентантів Комісія навчання й праці прийняла поміркований проєкт Еліота і переслала його для вирішення на пленумі. Це був законопроєкт, який мав, за словами спікера Сема Рейбирна, „реформувати без карання, лікувати без нищення". Рейбирн ужив також свого особистого впливу, і навіть виступив через радіо, щоб здобути прихильність для цього проєкту. Але на пленумі він зустрівся з конкуренційним спільним проєктом — демократа Лендрума і республіканця Ґріффіна. За цим проєктом стояла й адміністрація і поставив свій авторитет сам Президент, звертаючись через радіо до народу. У головних проблемах — проєкт Лендрума-Ґріффіна найбільш радикально забороняє умови „гарячого карґо" і другорядний бойкот (якого два другі проєкти взагалі не згадують); він ширше, як обидва другі обмежує права, на шантажове пікетування. Всі три проєкти запевняють більшу охорону прав окремих робітників всередині юній, вимагають публічних розрахунків із господарювання юнійними фондами і передбачають полагоджування стейтовими аґенціями, судами або Федеральним Урядом для Робітничих Відносин різних дрібніших спорів, які досі були „диким полем".

Проєкт Лендрум-Ґріффіна найрадикальніший і найсуворіший. Не диво, що на нього головним чином накинулись юнії. Юнія водіїв спровадила до Вашинґтону двісті членів, які мали завдання „обробляти" конґресменів. АФП-КІО додали сто урядовців до своїх постійних вашинґтонських робітників з такою ж метою. В кругах Конґресу говорять, що цей натиск юній на конґресменів був може занадто різкий, щоб бути успішним. Президент АФП-КІО Міні теж апелював до громадянства через радіо. Але громадянство мало свою думку, особливо після Айкової промови. Посипались листи й телеграми конституентів до своїх послів. Звичайно, коли обговорюється важлива й популярна справа, конґресова пошта зростає до яких 24 мішків із листами денно: тепер вона осягнула рекорд — 40 мішків.

По тому прийшло голосування, наперед вступне, потім поіменне. Воно теж значило рекорд 430 відданих голосів на всіх 436 теперішніх конґресменів.

В останнім голосуванні 156 демократів пішло із 147 республіканцями, щоб забезпечити перемогу проєктові Лендрума-Ґріффіна 303 голосами проти 125. Було це справді голосування понад партійними лініями — за проєктом, за яким стояла публічна опінія. Тепер спільна комісія обох палат мусить старатися вирівняти різниці. Це буде не легка справа. Розчаровані юнії не перестали боротись за злагіднення закону. Не мають великої надії на успіх. Але треба надіятись, що так, як пережили вони закон Тефта-Гартлі дванадцять років тому, так переживуть і новий закон. Напевно будуть рости числом, а хто знає, чи не виростуть також і у моральній силі.

юст

Юрій Таркович

СОВЄТСЬКІ ТУРИСТИ НА ЗАХОДІ

Почавши від 1956 року, чимраз більше совєтських туристів появляється в різних країнах вільного світу. Деякі західні обсерватори схильні думати, що така зростаюча їх поява означає певну „відлиґу" в СССР, доказує, що Хрущов миролюбніший і людяніший, як Сталін, бо дозволяє своїм підданцям оглядати колись зовсім заборонений для совєтських громадян Захід. Насправді так не є. Совєтські туристи мусять виконувати дуже важливу функцію в большевицькій пропаґанді, представляючи підсовєтському населенню Захід в найгіршому світлі, гіршому, як це навіть представлялось за часів Сталіна.

На Захід одержують „путьовки" тільки перевірені комуністи, спеціялісти та науковці, які в меншій чи більшій мірі займаються різного роду розвідкою. Що ж таке оповідають вони по повороті до СССР? Нормально думаючій людині важко собі уявити, до якої міри може сягати їх брехливість. Ось так естонський письменник-комуніст в журналі „Сирп Я Васар" (ч. 3, 1959 р.), описуючи життя на Заході, твердить дослівно: „Робітники живуть в нужді і рабстві. Капіталізм засуджений на смерть, бо грубим поліційним режимом він убиває кожний вияв свободи. Зате, — продовжує брехати естонський комуніст, — нарід на Заході прихильно настроєний до СССР і його мирної політики". Латиський письменник-комуніст Янис Судрабкалнс в журналі „Карогс" (ч. 9 за 1959 р.), описуючи західньо-німецький краєвид, пише, що „за запахом свіжого сіна скривалися підпалювачі атомової війни, американські і німецькі мільйонери і концерни, полковники і генерали Гітлера, носії війни і фашизму . . ." Не дивно, що отакі нісенітниці пишуть естонські та латвійські запроданці. В Москві знають, якою ненавистю сповнене населення прибалтійських країн до своїх поневолювачів, і тому бодай такими брехливими описами, робленими руками московських колябрантів, хочуть відвернути його симпатії до світу демократії.

Загальносоюзні журнали російською мовою також рясніють репортажами „спецтуристів". Ось у журналі „Новий Мир" якийсь В. Некрасов описує відому на ввесь світ італійську фабрику писальних машин „Олеветті". Він подає докладні дані про життя і заробітки робітників, про систему праці, а потім несподівано додає, що ця величезна фабрика існує тільки для . . . „показу чужинцям". До більшого безглуздя важко додуматися. Далі Некрасов описує „страшну експлуатацію" робітників на відомих фабриках „Фіят", хоч загальновідомо, що умовини праці і заробітки на цих фабриках, як і в фабриці „Олеветті" — найкращі в цілій Італії. Некрасову ввижалося, що всюди за ним слідкували таємні аґенти. Очевидно, бідолаха думає, що в Італії і Франції так само, як в СССР за кожним туристом ходять „опікуни". А в Парижі крім „таємних аґентів", він на кожному кроці бачив поліцаїв „з ґумовими палками і суворим виглядом". Пізніше він сам себе заперечує, пишучи, що поліціянти охоче давали себе фотографувати кожному туристові.

Подібних наскрізь брехливих описів знаходимо масу в совєтських журналах. Очевидно, совєтській пропаґанді дуже залежить на тому, щоб підсовєтське населення почуло від самих туристів-очевидців про те, яке „страшне і злиденне" життя робітників на Заході.

Ось такі цілі й наслідки культурного обміну з СССР, на який дехто на Заході покладає великі надії. Культурний обмін Москва використовує виключно для поширення і поглиблення своєї пропаґанди проти вільного світу.

Варто тут коротко згадати й про відвідини Хрущова в ЗДА. Дехто навіть з поважних політиків думає, що коли Хрущов побачить багате життя, свободу, мільйони авт, холодильники і пральні машини, а до того ще військову могутність ЗДА, то — злякається і перестане погрожувати війною. Це — глибока помилка. Чим більше Хрущов переконуватиметься в силі й багатстві ЗДА, тим більше намагатиметься послабити цю вільну країну, щоб потім, у слушний момент, вдарити на неї всією силою.

Я СПІВАТИМУ . . .

Я співатиму про трави
і про квіти,
Про чуття палкі і незужиті,
Про кохання . . . так,
і про кохання,
Що буває перше і останнє.

Що нам світить
зіркою ясною,
Ніжною, живою, провідною.
Це неправда, що воно минає,
Це неправда, що його немає.

Справжнє, щире,
світить до могили,
Додає нам певности і сили,
І життя розцвічує весільно
І любить його
нас учить сильно.

АЛЛА КОССОВСЬКА

Годось Осьмачка

ЗУСТРІЧ З ХРУЩОВИМ

Здавалося б, що поганого, коли людина хоче допевнитися якоїсь злагоди із своїм сусідом, який улазить і в грядницю садиби і вбиває курей, гусей, гиндиків, коли він їх зупинить у садку чи в своєму городі. Бо кому ж охота із-за кожного дріб'язку ставати хоч тільки в словесну боротьбу? Америка з СССР має собі це саме лихо у сусідських стосунках. Чи СССР не збивав американських літаків і без війни, а тільки по-російському розбійному, піратському хотінню? Чи СССР не крав людей із сусідських держав так, як це роблять великі шайки калічників-компрачікосів? Але все таки наш Президент рішив оці сусідські нахрапництва налагодити переговорами з Хрущовим, і хоч трохи зробити час супокійнішим і непогрозливим . . . Рішив зустрітися, як з приятелем з Хрущовим, а не як із дикою звірюкою, що кидається ззаду на людей. Справа ніби має обличчя і погляд святости.

А отже багато людей, досвідчених у житті і в політиці, почали ганити намір нашого Президента. Бо за цими державними клопотами Президента є страшні і могутні причини, що стають на перешкоді цій підозрілій ідилії, яку задумав Президент із Душителем людських вольностей. І найперше стоїть на перешкоді християнське правило: Не роби того другому, чого сам собі не бажаєш . . . Що зразу ж нагадує про брутальні совєтські завойовання менших націй: України, Грузії, Киргизії і Угорщини. При цьому совєтам були за допомогу, не кажу неправда, а просто зрада, обман і звіринна жорстокість. Люди не мусіли так жити, як їх побут складався до життя цілими віками, а так мусіли жити, як хотів смердючий завойовник. До речі треба сказати, що перші злочинні кроки комуністів висвітлені надзвичайно добре у книзі „Червоні убивці". Сам видавець говорить, що книга не нова, але у ній виставлено у наймальовничіший спосіб тактику промивання мозків, що комуністи дозволяють собі з усіма завойованими націями. А книга канадійського українця Приходька „Один із 15 мільйонів" кинула між люди страшну рахубу кількости людей, приречених на погибель: і на Соловках, і на колимах, і по всяких сибірах. Де вони роблять без відпочинків, без одягу і під час смертного знеможення, без тих сердечних слів, які дома супроводили людину у холодні гроби забуття.

І ось, нехай буде цих тільки п'ятнадцять мільйонів, замкнених у тюрмах і в концтаборах, у спеці не отінених зеленню, а в холоді не огрітих ні пічками, ні вогнищами при рубці та різці лісів. А якщо й траплялися їм і вогнища і зелень, то тільки для того, щоб реальніше невільники побачили свою безправність, і бруд, і завошивленість, як контрасти тим людським правам, що обумовлюються і волею, і власною хатою, і власною родиною. І щоб побачили, що всі людські можливості тепер навіки пропащі, бо кожний із їх під ключем у тюремщика, де навіть їх зітхання вдень і крик сонних серед ночі береться до рахуби про те, чи не забув невільник образ та побоїв недавніх. І ніяка філософія, ні наука, ні сила їх, рокованих на погибель, не рятує. Бо всі вони поставлені в такі умови, що на їх і слова совєти такі причепили, під якими невільники себе почувають тільки тхорами, щурами, гадами, але ніяк не людьми, а коли щось у їх людського й лишилося, то тільки почуття такої муки огидження до себе, яку тільки переживають прокажені. Так у їх любов до Батьківщини іде в рахубу, як контрреволюція. Любов до родини, як гниль міщуха. Шаноба до книжки — сантиментальність безґрунтовного буржуя. А почуття жалощів — сморід здохлої канарейки. Для тюремщиків не було: ні Гюго, ні Христа, ні Діккенса, ні Шевченка, ні Толстого, ні Конфуція, ні Ганді, ні Бічер Стов, а тільки були Гітлер, Сталін і людожерня. І на тлі таких реальностей у невільників тільки того й було, що нація Американська, яка душогубців уважає душогубцями, а невільників невільниками, яким чесні люди мусять дати волю, приборкавши гнобителів. Бо ж вони живі і себе не страчають ще — значить оце в їх мусіло бути.

Оце ж то і відчували ті люди своїм серцем, що стали супроти зустрічі з Хрущовим. Вони відчувають те, що і ми відчуваємо, що надія у змучених грудях невільників — це та євангельська істина, яку Христос так характеризував: „Все людині проститься, тільки не хула на Духа Святого". Бо ж Дух Божий — це радіяція життя, це в більшості людська надія. А наш Президент рішив надію 15 мільйонів невільників викинути під ноги тюремщикам на смерть і на супокій своїм газетам.

І як він рішив, так і буде, бо пізно тепер щось говорити до Американської нації. Хрущов упоїв її сторожів і артистів, літераторів і бизнесменів, що ідуть за ними усіма, неначе натовп фанатиків за якимись бузувірами сектантами. Хрущов не дарма висилав сюди танцюристів. А Мойсеєв не дарма чарував краденими гецами всіх націй: тут були і молдованські, і румунські, і грузинські. І українці садили гопака.

І Америка впилася краденими москалями „гецами". Москва не демонструвала свого нічого. І самі гопакосадії покорених народів поклали Американську націю нечуственною, і вона тепер лежить п'яна, неначе колишні дикуни, упоєні европейцями, які за горілку та за різнокольорові шкла забрали в дикунів найдорожче в їх — волю. І всі американські артисти, літератори, бизнесмени і Президент лежать нечуственні і ждуть большевицького янгола, подібного до біблійного, який разив первенців єгипетських. Якби москалі привезли Софокла, Шекспіра, Ібсена, ну то я певен всі ці перераховані прошарки так би не загубили ганебно свого глузду, а, навпаки, відновили б і початки його. Москва драматургів не має — навіть таких, як Сарду чи Ростан, а як мають Островського (бо Гоголь — українець), то він не має ні однієї драми, щоб можна порівняти її навіть до „Мартина Борулі". Ця драма геніяльна, вона показніша і від Мольєрового „Міщанина во дворянстві". Мольєра знаю з російських перекладів. Москалики показували свій хист над хахлами, а тепер почали показувати й над американцями. Вони прийшли з гопакосадійською отрутою, а не з мистецтвом, а якщо ви звете і „гопакосадійство" мистецтвом, то воно похоже на бокс . . . І я дивуюся, що москалі під цей гук не обікрали й Пентагона, бо ж раніше забирали малюнки і креслення секретів військових і передали Хрущову . . . Ну, а тепер оце вже прийде він, совєтський янгол. Хрущов, між п'яними від крадіжок довгих і систематичних московських. І він над сонними покладе знаки на кращих, щоб погибли. Бо чогось іншого і не варті ті, які захопилися тим, що дух упокорює і тим, що ще Еклезіяст характеризував: „Суєта суєт і втома духа".

І ех, якби то велика Американська нація відчула правду оцієї статті, то вона б не дбала про супокій своїх газеток, а гукнула б криком, громовим голосом: „Геть з Хрущовим, геть з тюремщиком і катом, компрачікосом!" Бо ж тут не гонор стає до гри, і не пиха великої дурости у великої сили, а правда, справедливість і жаль до єдиної тільки надії бідних невільників! Та ж Американська нація ще із звіротою і душогубцями не приятелювала і тепер не приятелює! . . Геть з Хрущовим!

Армандо Палясіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(16)

— Всі вони пливуть у напрямі на сушу, тільки з переднім високим вітрилом — сказав один з моряків.

— В напрямі на сушу, так; але скоро шукатимуть захисту при березі. Ніс суден наставлений на Пеняскосу — відповів інший.

Гурт глядачів, що стояв на вершку гори, зростав дуже скоро тими, які поспішно приходили. Хустки жінок живо хвилювалися від вітру, а чоловіки, що мали на голові капелюхи, мусіли держати їх кріпко рукою. Тривожна мовчанка панувала серед тієї пригорщі людських істот. Гураґан так сильно ревів в їхніх вухах, що аж бентежив і оглушував їх. Очі всіх вп'ялилися в ті білі пунктики, що — здавалось — стояли непорушно он-там на обрії. Від часу до часу моряки перекидались своїми завваґами:

— Водяний пил мусить докучати їм.

— Ех, . . . це неважне. Тепер море не нанесе їм більшої шкоди. Якщо їм вдасться знайти притулок, нема чого боятись.

— Мусять сильно повернути судна проти вітру.

— Ясно, скільки лиш вітер позволить . . . а навіть і так, не знаю, чи зможуть вони дістатися за причал.

Судна почали вкінці ховатися одне за одним там, де говорив моряк. Гурт відітхнув. Не зважаючи на це, їхня радість почала поволі обертатися в тривогу в міру того, як час минав, а човни не з'являлися коло причалу, званого Ель Куерно, що був найближче Родільєра.

Проминуло пів години. Гурт людей пильно вдивлявся в цей причал з виразом занепокоєння. Вітер ставав щораз то більше гнівний і лютий.

— Довго нема їх — сказав один моряк до іншого, на вухо.

— Може вони сховалися в затоці Пеняскоси — відповів цей.

— Або може будуть кружляти біля суші, не висідаючи.

Мав рацію перший. Після довгого чекання від Ель Куерно показалося одно судно, з переднім тільки вітрилом, піднятим до половини.

— Це судно Ніколяса Де Ля Техера! — сказали одночасно деякі приявні.

— Слава Богу! Хай буде благословенна Пресвята Діва! Ласкавий Христос-Господь урятував їх! — сказали майже одночасно жінки й матері тих, що творили його залогу.

І почали збігати на берег.

Незадовго показалося друге.

— Це судно Мануеля Де Доротеа! — вигукнули з гурту.

І знову деякі жінки й діти виступили з гурту і побігли на берег.

Опісля прибуло ще одно і ще одно. Гурт на Сан Естевані поволі меншав в міру того, як човни в'їздили в родільєрську затоку. Бракувало тільки одного судна. На березі вже знали, що того судна не буде, бо воно пішло на дно, але ніхто не важився вийти на Сан Естеван і повідомити про це. Бідні жінки, що там стояли, держачи своїх найменших за руку, чекали мовчазно й непорушно, стараючись відігнати від себе жахливу думку.

Сонце вже ховалося в червонявому сяйві. Вітер далі дув шалено. Води океану переставали морщитися, а починали гордо дутися. Жінки й матері далі вдивлялися пильно в море, все ще сподіваючись побачити своїх рідних. Жадна не вимовила ні слова, слова тривоги чи потіхи; та, хоч вони самі й не помічали цього, сльози капали їм з очей. А вітер скоро висушував їх.

Саме в той час Хосе вертався до містечка дорогою із Сарріо. Як досвідчений моряк, він з перших ознак наглої зміни в атмосфері зрозумів, що наближається небезпечний вітер, і сказав сам до себе: „Сьогодні трапиться якесь нещастя в Родільєро". І спішився, скільки міг. Час від часу він виходив на якийсь прибережний горб, щоб уважно оглянути море. Коли гураґан осягнув свою найбільшу силу, він уже не міг довше видержати, лишив бочку з ікрою тріски, яку купив, випадковому прохожому, і побіг, як олень.

Коли добіг до перших хат містечка, вже майже смеркало. Гурт хлопців грався кру́глями на передмісті. Коли він переходив попри них, один сказав:

— Хозе, судно Томаса пропало.

Моряк задержався і запитав із зворушенням:

— Те, на якому був мій шваґер Нікасіо?

Хлопець спустив голову, не відповідаючи і жаліючи, що сказав йому це.

Хозе зблід. Він зняв шапку і почав рвати на собі волосся.

До містечка він увійшов, оточений гуртом дітей і дорослих, що прилучилися до них. „Ось іде Хосе, ось іде Хосе, син вдови!" — говорили люди, виглядаючи у двері й вікна, щоб побачити, як він проходив блідий, з шапкою в руці. Минаючи таверну, він почув три чи чотири голоси, що кликали його. Це були моряки, які задержали його і взяли досередини. Одним з них був Бернардо, другим Корсаріо.

— Мені тільки що сказали, що пропало судно Томаса . . . Ніхто не врятувався? — запитав він тремтячим голосом, входячи до таверни.

Жаден з моряків не відповів йому. Після кількох хвилин мовчанки один із них сказав:

— Ну, Хосе, бери склянку вина й заспокойся. Нам усім загрожує така сама доля.

Хосе впав на стілець і сперся головою на руки, не звертаючи уваги на склянку, яку товариш поставив перед ним. Та по хвилині простягнув руку, вхопив її і випив пожадливо все вино.

— Що ж тут можна зробити! Хай буде Божа воля! — сказав, поставивши її на ляді. І, витираючи шапкою сльози, що котилися по лиці, запитав спокійним уже голосом: — І як же те сталося?

— Ну, що ж, друже, потонули, бо так хотіли, — відповів один. — Коли ми всі плили з напівнатягненим переднім вітрилом і з найбільшою обережністю, бачимо, Томас починає підіймати переднє вітрило на середній щоглі . . . Мені здається, що він навіть не скінчив натягати, коли — бух! — судно перевернулось...

— Ніхто не залишився на воді? — запитав Хосе.

— Ми побачили трьох або чотирьох.

С. Риндик

„ЧИТАЧ І МОДЕРНА ПОЕЗІЯ"

I.

Під таким заголовком була надрукована в 128-му числі „Свободи" (з 7-го липня ц. р.) цікава стаття п. Івана Смолія. На початку свого слова автор цілком слушно зауважує, що літературні дискусії викликують завсіди велике зацікавлення в читача. Це зауваження, звичайно, відноситься до тих читачів, що взагалі цікавляться літературою. Здається, до цієї катеґорії належить більшість читачів ґазети. Далі автор нарікає, що замало в нас тих дискусій, і між іншим жалує, що започаткована недавно Лавріненком, Сварогом та Костецьким дискусія про модерні літературні течії в нашій поезії раптом притихла. „І так, — каже, — зависло в повітрі безліч питань недокінченої дискусії".

Признаючи повну рацію авторові, я хочу від себе сказати, що треба поширити базу його жалів, бо я особисто маю жаль, не тільки з приводу того, що мало тих дискусій, а ще й тому, що вони здебільшого мало конкретні, часто голословні і занадто хаотичні. У читача складається враження, що дискутанти намагаються більше показати свою начитаність, ніж увійти в суть справи і дати якусь аналізу проблеми. Я вже не кажу про те, що часто дискутантам бракує елементарної об'єктивности і бажання зрозуміти противника й бачити в нім розум, логіку і добру волю. Часто люди підходять до дискусії не для того, щоб вияснити відповідну проблему, а виключно для того, щоб переконати противників у своїй правоті і показати їм, що вони помиляються. З таких дискусій ніколи нічого доброго не виходить. Літературні проблеми — не математичні проблеми, де не може бути двох думок. Літературні проблеми значно складніші, глибші і ширші. В їх аналізі і розв'язанні беруть участь не тільки логіка, а й наші змисли, наші призвичаєння і навіть наші бажання, бо всі ці чинники відіграють свою чинну ролю в літературній творчості.

В останні часи висунулася в нас на перше місце літературного інтересу проблема модерної літератури. Появилося чимало поетів, що пишуть незрозумілі для багатьох читачів і навіть чудернацькі з їх погляду вірші. До них належать, між іншими, Емма Андієвська, Олег Зуєвський, Вадим Лесич і Василь Барка. Проти цих модерністів різко виступають деякі літературні критики. Але є чимало літературознавців, що обороняють модерністів. До таких оборонців належить то певної міри і п. Іван Смолій. У своїй статті він пише: „Чи справді треба так різко виступати проти творчости молодих поетів? І куди нам прямувати, коли, з одного боку, бідкаємося, що наша література під тиском окупанта стає провінційною, без змоги вільного розвитку і вияву, а одночасно обурюємось на тих, хто хоче іти крок-у-крок із літературами світу, з модерними течіями?"

Ці питання звернені на адресу Вадима Сварога. Він писав про провінційність нашої літератури. І він теж раз-у-раз виступає проти наших модерністів. На цьому місці ми маємо приклад неконкретної дискусії. Сварог ужив слова „провінційність", але не подав ясного визначення цього поняття і не сказав, які саме конкретні властивості нашої теперішньої літератури дають право назвати її провінційною. Треба було ці властивості виразно зазначити, потім треба було показати їх нижчість порівняно до світових літератур і нарешті поставити свої вимоги, яка саме має бути наша література, щоб не бути провінційною. Іван Смолій не побачив у цьому ніякої хиби, признав Сварогові рацію щодо провінційности, а далі робить висновок, що наші модерністи якраз змагають до того, щоб завести нашу літературу на світові тори. Цим самим він хоче сказати, що світова література є саме така, як література Емми Андієвської чи Василя Барки. З цим тяжко погодитися. Світова література є різна, і аж ніяк не можна сказати, що там переважають автори типу Андієвської. Навіть навпаки. Так само в світовій літературі відбуваються гострі суперечки щодо права існування й рації незрозумілих творів.

А тепер перейду до цих суперечок, маючи на увазі наші дискусії і наших авторів. Думаю, що насамперед треба уточнити саму проблему, себто вияснити, про що власне йде. Творці й апологети нашого модернізму кажуть, за словами І. Смолія, так: „Якщо модерна людина звертається до поезії, вона не знаходить уже смаку в спокійних пейзажах, настроєвих картинах, її нетерпеливить повільний, повний виклад думки. Вона прагне темпу. Щоб швидше. Як у їзді придорожні знаки, так хай миґають фраґменти метафор, стовплюються, перемішуються. Модерна людина саме цього хоче". Залишаючи на боці питання, чи справді кожна модерна людина, або сказати стисліше, інтеліґентний шар сьогочасної людини, а передовсім любителі літератури й мистецтва взагалі, виявляє таку нетерпимість і цілим своїм гуртом прагне якнайбільших темпів, можемо висловити оправданий сумнів, чи дотеперішня література може бути названа вся млявою, повільною і спокійнопейзажевою. Це не відповідає дійсності. І в цьому місці І. Смолій, замість подати правдиву причину походу проти модернізму, відхилився від суті речі і говорить про несуттєві моменти.

(Кінець буде).

ЗЕЛЕНИЙ ЯР

Жмут спогадів із пластового табору біля Дітройту.

Табір юначок „Батурин" на Зеленому Ярі в Діброві б. Дітройту в липні 1959. На фото: юначки із своєю командою та булавою посередині і три старші пластунки із підтабору ст. пластунок.

„У пам'ять давньої предківської слави
Вкраїні обіти складаю оці".

Чути слова пластового Обіту із уст юнацтва, що таборує на Зеленому Ярі. Зелений Яр — це малий клаптик землі — пластової землі біля Дітройту. Тут рік-річно таборує пластова молодь над спокійним озером. І цього літа з'їхалися юначки з Дітройту, Клівленду, Питсбургу, Канади, з усіх околиць, щоб в дружбі і єдності прожили три незабутні тижні.

Замаяли на щоглах прапори при святочнім відкритті. Час між цією хвилиною і словами Обіту та закриттям пролетів, мов метеор, та лишилися у пам'яті картини: рівні лави юначок, що пильно стежать за кожним рухом команди та булави; лави при молитві; ряди у марші, та постаті юнацькі довкола палаючої ватри. Образи ці навівають спогади.

Вечір. Круг біля ватри. І чути понад палахкотіння вогню слова: „Нехай у кожну годину пригадується Вам, Дорогі Юначки, незабутнє минуле. Нехай ввижається Вам місто — місто, в якім колись жив володар обабічної України, Іван Мазепа. Нехай здається Вам, що живемо в столиці Гетьмана Мазепи, що живемо в Батурині!" Заслуханим юначкам дійсно ввижається місто, виростають перед очима будинки, сади і десь зникають шатра. Ввижається майдан, козацтво і народ, що вітає Гетьмана. І виривається одне слово, яке підхоплюють усі: „БАТУРИН! БАТУРИН!" Так і охрещено гілкою зі сосни табір на Зеленому Ярі. Числа на шатрах також зникли десь, зник і табір — тепер це живий образ минувшини — образ який назавжди залишиться у пам'яті таборовичок — образ із історії України. Задоволено дивляться юначки в сторону табору і бачать Батурин, а там Палата Гетьманів, дім Мотрі, чайка при дорозі, курінь де влаштувавсь Полтавський загін і будинок на боці, де перебувають посли Карла XII.

Ясний соняшний день. Святочний настрій. До табору входить священик. Два ряди юначок з піснею на устах урочисто поступають за ним. Священик благословить площу, яка стала в цей день власністю Пласту.

Святочна програма. На площі зібралися члени станиці Дітройту. Стоять рівні лави новацтва, юнацтва, старшого пластунства, сеньйорату, члени Головної Пластової Булави та члени Крайової Пластової Старшини, а за ними батьки, члени Пласт-Прияту та інші громадяни — прихильники Пластової молоді. Пливуть цінні слова провідників, пописуються вправами новачки та юначки. Так урочисто відсвятковуємо десятиліття Станиці і передання площі Пластові.

Увечорі зібралися усі біля ватри. Чути слова із уст новачки: „Іван Мазепа — Гетьман України..." — це йому присвячений цей вогонь, Гетьманові Мазепі, провідникові, який кликав нас до боротьби за волю словами:

„А за волю хоч умріте
І вольностей бороніте.
Нехай вічна буде слава
Же през шаблю маєм права."

Ватра ця малює ще один образ з минулого. І зливається цей образ із образом, який врізьбився юначкам у пам'ять декілька днів тому — образ битви між козаками і москалями — образ із однієї теренової гри. І так минають дні, витворюючи все нові картини, які дають одну цілість — один великий образ із історії Батьківщини.

Сонце заходить за горою. Юначки рівномірними кроками вертаються з прогулянки. Співають, хоч помучені і обтяжені наплечниками. На обличчі кожної видно задоволення. У далеких лісах перевели вони два дні, мандрували цілу днину, а вечером лягли на спочинок під старий великий віз і вернулися набравши запалу до дальшого змагання. Вертаються із прогулянки замазані темносиньою барвою — це від чорних вишень що їх рвали і їли по дорозі.

І ще один образ незабутній із одної прогулянки. Сидять юначки у великому крузі, та лиш одну шосту круга займають українські пластунки. Це принагідна зустріч із американськими скавтками — це кілька хвилин, переведених в дружбі під звуки українських та американських пісень. Так пізнаємо себе у спільній виміні думок.

І знов пластова гра. Ніч Івана Купала. Темно, темно: „Ліс мовчить і молиться до зір". Тут і там блискає то червоне, то біле світло. Юнацтво шукає цвіту папороті у нічній темноті — шукає щастя. Так і в житті веде до цілі через перешкоди — болота та густі ліси — світло правди. Нараз крізь темінь прориваються в нічній тиші звуки радости тих, що перші побачили на човні, недалеко берега, освічену пластову лілею — вони знайшли чого шукали, і напевно завжди вестиме їх трираменна пластова лілея і пригадуватиме їм Три Головні Обов'язки Пластуна.

Круг біля ватри, а в середині прапор і постаті юначок, що сьогодні складають присягу. Чути слова: „На щастя дорогу свій Край поведу". Це остання таборова ватра і завершення цілі: юначки підвищили свої пластові ступені, здобули іспити вмілостей, осягнули назначений вершок і готові здобувати нові верхи, які виринають перед ними. Востаннє вдивляються у вогонь — у вогонь, який зістане у серці, щоб освічувати дальший шлях.

Рівні лави юначок. Сонце заглядає з-поза хмар. У руці кожна держить „мазепинську шапку" — це відзначка на пам'ятку з табору. Співають разом молитву, а тоді розходяться задумані над словами останнього наказу:

„Праці скрізь багато —
Дай і ти талант нам свій!"

Всі вони готові до дальшої праці в своїх осередках. В таборі набрали нових сил і запалу, І дивляться в будучність, і немов знов чути прощальні слова: „може знов колись зійдуться наші життєві шляхи і тоді згадаємо БАТУРИН на Зеленому Ярі."

ст. пл. поуч. Ліда Скочиляс

„Воєнний Хрест" в пам'ять 40-их Роковин Відродження Українських Збройних Сил

Головна Управа Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці (ОбВУА) з осідком у Филаделфії, Па., розіслала своїм Відділам Обіжник в справі одержання „Воєнного Хреста" в пам'ять сорокових роковин (1917—1957) відродження Українських Збройних Сил. Сталося це на основі рішення Президії Української Національної Ради з підписом генерал - хорунжого Андрія Вовка.

Ця постанова має 5 параграфів.

Перший параграф повідомляє українське вояцтво на чужині, що в пам'ять сорокових роковин (1917—1957) відродження Українських Збройних Сил Президія Української Національної Ради, дня 8 березня 1958 року, встановила закон про пам'ятковий знак на орденській стрічці під назвою: „Воєнний Хрест".

Другий параграф пояснює, хто має право на одержання й ношення „Воєнного Хреста": „Право одержання й ношення Воєнного Хреста мають ті учасники збройних змагань, що залишилися до кінця вірні українській державній ідеї і не заплямували вояцької чести ніякими негідними вчинками. Це право стверджується відповідною грамотою". Далі сказано: „Для пам'яти майбутніх поколінь про боротьбу українських збройних сил за Українську Державу Воєнний Хрест призначається як спадщинна реґалія для родів відзначених ним вояків усіх станів (рядового, підстаршинського й старшинського) і передається їхнім нащадкам обох статей".

В справі видання і права на одержання діє Головна Рада Воєнного Хреста, яка керується своїм окремим статутом. Видатки, зв'язані з виготуванням знаків Воєнного Хреста і грамоти покривають самі відзначені вояки.

Третій параграф визначає, хто уважається за учасників українських збройних визвольних змагань. Цю частину для загальної і вичерпної інформації всім учасникам українських збройних сил наведу дослівно: Учасниками українських збройних визвольних змагань уважається:

а) українських вояків, що брали активну участь у визвольній боротьбі проти ворогів української державности в складі Армій Української Народної Республіки (Дієвої Наддніпрянської й Галицької), в часі від 9 травня 1917 року до 21-го листопада 1921 року;

б) українських вояків, що на теренах України брали активну участь у збройній боротьбі проти московської окупаційної влади в часі від 21 листопада 1921 року до 22 червня 1941 року, в складі українських повстанчих відділів різних найменувань, що діяли самостійно з власної ініціятиви, чи на підставі директив Державного Центра Української Народної Республіки;

в) українських вояків, що на теренах Карпатської України брали активну участь у збройній боротьбі за її державну незалежність в часі від 4 листопада 1938 р. (проголошення державної незалежности Карпатської України) до 1 вересня 1939 року (початок німецько-польської війни) в складі леґальних відділів Карпатської України і повстанчих відділів різних найменувань, що діяли самостійно, з власної ініціятиви чи на підставі директив української державної влади Карпатської України;

г) українських вояків, що на теренах України брали активну участь у збройній боротьбі проти московсько-комуністичної та гітлерівсько-нацистівської окупаційних влад протягом часу від 22 червня 1941 року до 9 травня 1945 року в складі українських повстанських відділів різних найменувань, що діяли самостійно з власної ініціятиви чи за директивами Державного Центра Української Народної Республіки або відскремлено в тісному контакті з Українською Повстанчою Армією чи як її організаційні частини;

ґ) українських вояків, що на теренах України чи інших чужих державних теренах брали активну участь у збройній боротьбі проти московсько-комуністичної збройної сили в часі від 15 лютого 1944 року до 9 травня 1945 року в складі реґулярних формацій Української Національної Армії (І-а Українська Дивізія і Протипанцерна Бриґада) в оперативному зв'язку з чужими військами чи самостійно;

д) українських вояків, що брали активну участь у збройній боротьбі на теренах України проти московсько - комуністичної влади після 9-го травня 1945 року в складі українських повстанчих відділів різних найменувань, які діяли самостійно з власної ініціятиви чи за директивами Державного Центра Української Народної Республіки або в тісному контакті з Українською Повстанчою Армією й виконували накази її командування.

Четвертий параграф подає порядок для виконання Закона про надання Воєнного Хреста: Кожний український вояк, який має право на Воєнний Хрест, виповнює формуляр „Внесення" про загальні персональні дані і короткий перебіг української військової служби, що пересилає своїй комбатантській організації, яка передає Крайовій Раді Воєнного Хреста. Ця Рада перевіряє внесення, докладність, проходження служби та бойові чини, а після впису своєї опінії пересилає формулярі до Канцелярії Міністерства Військових Справ, яка передає їх до Головної Ради Воєнного Хреста для остаточного розгляду і схвалення.

П'ятий параграф у зв'язку з наданням Воєнного Хреста пригадує усім учасникам Збройного Чину, що Мета, за яку українське вояцтво хоробро й мужньо змагалося на побойовищах слави, ще не осягнена. Бій триває далі!...

На закінчення сказано:

„Хай же пропам'ятний Воєнний Хрест буде для всіх Вас не лише символом довершених Вами героїчних Чинів, жертвенної самопосвяти за світлу ідею Державности України, але й пригадкою Ваших Обов'язків супроти поневоленої Батьківщини."

„Будьте вірні до кінця світлим заповітам лицарів, що впали на полі бою, але не зрадили Україну!".

Підписаний Андрій Вовк, генерал-хорунжий. Згідність з оригіналом потверджує Начальник Канцелярії МВС М. Стечишин, полковник.

З наведеного ясно, що справа надання „Воєнного Хреста" в пам'ять 40-вих роковин відродження Українських Збройних Сил поставлена поважно. Отож кожний українець, бувший вояк, який боровся зі зброєю в руках за Самостійну й Соборну Українську Державу, повинен подати „Внесення" для отримання „Воєнного Хреста", який зостанеться символом дальшої боротьби за власну Самостійну Українську Державу.

Микола Вайда,
Секретар В. ОбВУА
у Филаделфії.

Старші пластунки з Куреня „Ті, що греблі рвуть" улаштовують вишкільний табір.

Одним з останніх таборів в цьому літньому сезоні буде вишкільний табір для юначок зі ступенем розвідчиці, що його організують члени Куреня „Ті, що греблі рвуть" УСП-ок. Табір відбудеться на Оселі Інженерів біля Гантеру, Н. Й., в часі від 22-го верпня до 1-го вересня. Зацікавлені цим табором старші юначки можуть ще зголошуватися на ці адреси: ст. пл. Анна Савицька c/o Mr. Nolden, Hunter, N. Y., ст. пл. Галина Савчак, — 1435 N. Hollywood St., Philadelphia 21, Pa.

Замість квітів на могилу
св. п. НАТАЛІЇ ГЛАДИШОВСЬКОЇ,
Матері нашої Товаришки,
пл. сен. Олі Гладишовської-Савчук,
складає — суму $ 10.00
на садочок української дітвори в Німеччині
ПЛАСТОВИЙ КУРІНЬ „ПЕРШІ СТЕЖІ".

Короткі Вістки

● Німецький купець Ганс Йохим Керль з Франкфурту н/М., якого дуже дратували численні запити в формулярах при зголошуванні в готелях, вписував туди фальшиві дані. Він подавав, наприклад, як місце свого народження, Гімалаї або Содому чи Гомору, а за число своєї персональної довідки „1,234,-567". Готелеві портієри ставились до цього, як до жарту, і не робили йому труднощів, або просто не читали виповнених ним формулярів. Аж ось Ганс Керль, вирішивши, що в такий спосіб він обманює власті, написав у рубриці „професія": „обманець". Портьєр зателефонував до поліції, яка незабаром після того ствердила, що він — чесний купець, проте арештована його за „введення в блуд властей подачею фальшивої інформації щодо своєї професії".

● Східньо - німецькі комуністи придумали „офіційну записку" для службовичок і робітниць державних установ і закладів. Невідомо, чи всі невільниці праці в комуністичній Східній Німеччині підпорядкуються тому розпорядженню і чи влада каратиме кого за непослух.

КОМУНІКАТ
Українського Спортового Осередку
Відділ у ФИЛАДЕЛФІЇ

1. Доцінюючи велике значення Українського Спортового Т-ва „ТРИЗУБ" у Филаделфії, у пропаґанді українського імени на терені Північної Америки, та одночасно розуміючи, що дальший ріст та успіхи „Тризуба" є зумовлені існуванням власної домівки та доброї фінансової підбудови, гурток його членів та прихильників рішив в 10-ліття його існування та здобуття ним чаші Люїса, започаткувати акцію купна власного дому для „Тризуба" з клюбом, що став би фінансовою базою його дальшої діяльности.
2. З ініціятиви Управи „ТРИЗУБА" та при його активній участі заінкорпоровано в перших днях липня ц. р. в Гаррисбурґу український спортовий Осередок під англомовною назвою "Ukrainian American Sport Center, Inc.", якого завданням поставлено переведення купна плянованого дому для „Тризуба" та його адміністрацію.
3. На установчих Зборах Українського Спортового Осередку, що їх відбуто в дні 15-го липня ц. р., обрано тимчасову Екзекутиву та Дирекційну Раду в такому складі. Екзекутива: інж. Лев ЯЦКЕВИЧ, президент, д-р Роман ГОЛУБІНКА, заст. президента, Іларій МАЗЕПА, секретар, Богдан КОМАРНИЦЬКИЙ, касир та інж. Володимир МЕДУХА, організаційний референт. Дирекційна Рада: мґр. С. НОВОЖЕНЮК, А. ЯРЕМКО, інж. Р. ГЕВКО, проф. І. ПОПЕЛЬ, П. ТАРНАВСЬКИЙ, С. ВРИНДЗЕЙ, М. ОСТАШ.
4. Об'єкт, що відповідав би наміченим цілям вже підшукано та завдатковано. Є ним Американський Республіканський Клюб, ч. 49, положений при вул. 1930 — 32 Норд Брод у Филаделфії. Цей об'єкт складається з двох 2-поверхових кам'яниць, получених всередині, в яких вміщається: простора, повновиінувана бара, кухня, бенкетова заля та невикінчена пивниця і 2-ий поверх. В пивниці по її викінченні проєктується уладити спортові залі для молоді та малу сцену для театральних імпрез, а на 2-ім поверсі, примістити бюра „Тризуба" та декілька кімнат до винайму, як домівки для заінтересованих українських Товариств.
5. Ціна купна завдаткованого об'єкту є — $ 34,750, в чому $ 17 000 становить морґедж, що його новий власник може перебрати на себе. З купном дому переходить на Український Спортовий Осередок теж лайсенс на ведення клюбової бари.
6. Хоч клюбова бара не дуже то йде впарі з спортовими ідеями, то в існуючій дійсності, вона являється одинокою можливістю постійної фінансової допомоги для „Тризуба", яку українська спортова громада, а члени симпатики та прихильники „Тризуба" зокрема, повинні використати та зреалізувати.
7. Реалізація купна цього об'єкту, не тільки скріпить фінансові та престіжові позиції „Тризуба", але воно скріпить теж стан українського посідання в одній з найкращих дільниць Филаделфії.
8. Зриваючи з традицією збірок та датків, Український Спортовий Осередок випустив на ринок 100-долярові, зворотні позичкові бонди з тією надією, що українська громада включиться масово в їх купно та тим способом допоможе нам зреалізувати наш великий задум.
9. Купном такого позичкового бонду, його власник набуває право членства та право голосу в усіх справах Українського Спортового Осередку. Такі самі права набуває також кожна правна особа (Товариство, Установа) через своїх відпоручників.
10. На чолі Комісії для продажі позичкових бондів стоїть мґр. Стефан НОВОЖЕНЮК, до якого слід звертатися в усіх справах, зв'язаних з позичковими бондами. Його адреса: 5053 N. Camac St., Phila. 41, Pa., тел.: GL 7-0863.
11. Згадані бонди будуть розпродувати зв'язкові у приділених їм районах. Для тих, що живуть відірвано, згл. поза границями Филаделфії, та які були б заінтересовані в купні бондів, подаємо наше банкове конто ч. 1381 в Українськім Будівельнім Банку — 847 N. Franklin Street.
12. Щоб забезпечити власність плянованого об'єкту за „Тризубом", віддається йому виключне право відкупу позичкових бондів від перших власників.
13. Віримо, що українська громада зрозуміє нашу велику ідею та її історичне значення для Українського Спортового Т-ва „Тризуб" у Филаделфії й допоможе нам не лише зреалізувати купно наміченого Спортового Клюбу, але своєю піддержкою цього клюбу, по завершенні його купна, причиниться до створення постійного доходу, так дуже потрібного для дальшого росту та дальших перемог „Тризуба".
14. Плянований Спортовий Клюб має бути суто громадською Установою, веденою та контрольованою її членами.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ ОСЕРЕДОК:

Інж. Лев ЯЦКЕВИЧ, президент — Іларій МАЗЕПА, секретар

ПАМ'ЯТІ ТИМКА ЛАВЕРА

Американець, самоук, причинився до господарського піднесення села Терка, пов. Ліско.

Сл. п. Тимко Лавер

Пок. Тимко Лавер, народжений в Джерзі Ситі, Н. Дж. дня 16-го серпня 1904 року. Батьки забрали його, як мав сім і пів року на Лемківщину, до села Терки, пов. Ліско.

В молодім віці він упав і з тієї причини набавився туберкульози. Хоробу повелося вилікувати, але деякі наслідки залишились.

В селі Терці не було школи, один тільки Григорій Дрозд вчився в гімназії. Пок. Тимко Лавер попросив його, щоб навчив його читати й писати. Далі він сам працював над собою, багато читав. „Самоосвіту" простудіював докладно. В 1930 р. виїхав до Устрик на кооперативний курс і закінчив його з великим успіхом.

Вернувшися до села Терки, скликав громадський уряд, разом обговорили справу й заснували сільську кооперативу, яку пок. Тимко Лавер провадив 5 літ, аж до виїзду до Америки. Сільський гріш вертався назад у руки селян.

Були люди, які приходили до кооперативи і звертали йому увагу, кол він завивав цукерки в чистий папір, мовляв, шкода паперу, бо жиди завивають продаваний товар в газетний папір. Він відповідав їм, що гігієна не дозволяє навіть брати цукерки рукою, а не то, щоб давати їх до газетного. брудного паперу. Казав: „ви не повинні брати в жидів цукерків у бруднім, газетнім папері і не повинні їсти й давати їх дітям, бо в тім брудним папері є всілякі зарази, що від них люди хворіють.

До села приїхав згодом український патріот о. Китун, який провадив українську школу, учив дітей. Разом з Тимком Лавером вони зорганізували музичну оркестру.

В 1936 р. Покійний Тимко Лавер, як американець, приїхав до Америки і зараз став тут на працю. Записався в члени „Комітету Допомоги Лемківщині" і став діяльним його членом.

Заробивши дещо грошей, виїхав назад на Лемківщину, бо залишив там наречену. Оженився і вернувся до Америки, щоб добути дозвіл на приїзд жінки, аж тут прийшла війна. Його покликали до військової комісії. Два лікарі не хотіли його брати тому, що колись мав туберкульозу, але головний лікар призначив йому клясу А.

Пок. Тимко Лавер звернувся тоді до п-і Олі Пельц, яка влаштувала його у „Фіфт Евню Фловер Госпіталь. Найбільший лікар - спеціяліст того шпиталю пересвітлив його і ствердив, що він до військової служби не надається, але тому, що його взяли військові лікарі, він мусить іти. Лікар написав два листи й казав йому один післати до президента Рузвелта, а другий взяти зі собою до війська.

Майор армії, іншого етнічного походження, покликав його до канцелярії і запитав із якої походить він народности. „Української". Які газети читаєш? Сказав „Свободу". Той виймив „Свободу" з бюрка й запитав чи цю? Від відповів що так! Виймив із шафи книжку й запитався, чи він знає д-ра Мишугу. Одержавши притакуючу відповідь, лікар заявив: „Д-р Мишуга фашист, а ти також, бо до фашистівської організації належиш!"

Згодом усі ці закиди й інсинуації виявилися неправдивими, бо ні д-р Мишуга, ні „Свобода" нічого спільного з фашизмом не мали. Не торкнулися ці закиди теж і Лавера, який відбував військову службу. У висліді зроблених заходів від през. Рузвелта прийшов лист до армії і Лавера почесно з війська звільнили.

Вступив він до Українського Народного Союзу Відділу 204, 31-го травня 1940 року.

В останніх роках за браком здоров'я відсунувся від народної праці. Ще помагав сестрам, яких виселено, одній на німецьких пісках, і другій в Східній Галичині.

Помер дня 4-го серпня, 1959 року в ветеранськім шпиталі в Ню Йорку. Похорон відбувся з військовими почестями. З похоронного заведення Петра Яреми до української католицької церкви на 7-ій вулиці, і потім на ветеранський цвинтар на „Лонг Айленд" 8 вояків несли домовину і, поклавши над могилу, стояли коло неї. Один вояк відіграв сумне останнє прощання, а 5 вояків під командою старшини віддали три прощальні вистріли. Потім вояки звинули американський прапор із домовини й один із них з поклоном передав його вдові покійного.

Священик покропив, а п. Степан А. Пельц сказав прощальну промову над могилою, закінчуючи її віршем:

Спи, Дорогий Друже, у своїй, новій, у тихій хатині.
Пташка Тобі защебече, давні Твої мрії,
За вільність народу в нашій Україні!
Щоби пташка на могилі
Все Тобі співала,
Вільна земля Вашингтона
Periною стала.

На прохання Юрка Лавера присутні зібрали на радіопрограму 16.00 дол., що їх передано парафії св. Юра.

ПОДЯКА

Складаю найщирішу подяку всім тим, що в найтяжчім смутку й горю піддержали мене, співчували в моєму болі і в утраті мого любого мужа, всім, хто відвідували його тлінни останки в похороннім заведенні, всім, що склали вінки і дали свої пожертви на Заупокійні Служби Божі.

Складаю найщирішу подяку стриянці пок. мого мужа, її доням, Анні Лавер зам. Козор, Катерині Лавер зам. Гарлик і її зятям, що не щадили ні часу, ні гроша, а приїхали з Клівленду, Огайо, на похорон.

Найщиріша подяка п-і Анні Гайовій, яка завідувала похороном і всім, що взяли участь в похороні.

Позіставив у смутку стриянку Лавер, її доньки Анну Лавер - Козор і Катерину Лавер Гарлик. Стриєчного брата Тимка Лавера й його сина Юрка, брата Ятька Лавер, в Найлс, Огайо, сестру Пазю в Галичині і сестру Анну на німецьких пісках.

Горем прибита дружина покійного Тимка Лавера

Марія Лавер

ВІНЧАННЯ СТІВЕНА РОКЕФЕЛЛЕРА З АННОЮ-МАРІЄЮ РАСМУССЕН

В суботу, дня 22-го серпня відбулося в Согне у Норвегії вінчання Стівена Рокефеллера, сина нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера, з норвезькою дівчиною Анною-Марією Расмуссен. На фото: молоді починають краяти весільний торт. Праворуч: — їх обсипають рижом після весільного прийняття.

Палата прийняла зконопроєкт про збут харчової надвишки

Вашингтон. — В четвер, 20-го серпня, Палата Репрезентантів схвалила більшістю 305 голосів проти 53 піддержуваний урядом законопроєкт щодо продовжування програми збуту в заморських країнах з кожним роком більше нагромаджуваної надвишки сільсько-господарських продуктів у ЗДА. Законопроєкт тепер буде пересланий на розгляд Сенатові. Проте, Палата додала до законопроєкту доповнення, проти якого правдоподібно склав би своє вето Президент, якщо б це доповнення було прийняте також Сенатом. Згадане доповнення передбачає, що ті американські родини, які є в потребі харчової допомоги, могли б одержувати даром такі харчі із своїх крамниць, розраховуючись за них урядовими значками. Секретар рільництва Езра Бензон гостро виступив проти такого пляну, вважаючи, що він ще тільки збільшив би надвишку продуктів. Програма збуту надвишки харчових продуктів в заморських країнах була вперше схвалена в 1954-му році і від того часу уряд продав, подарував чи позичив цих продуктів на суму 4,250,000,000 долярів, збуваючи їх головно в Індії, Еспанії, Італії, Японії, Югославії, Ізраїлю, Пакістані та Південній Кореї.

Уряд іміґрації нагадує чужинцям старатися про громадянство ЗДА

Ню Йорк. — Уряд іміґрації і натуралізації пригадує майже 3,000,000 чужинців із правом на постійний побут в цій країні, щоб користали з цього привілею та вносили прохання про наділення їм права американських громадян. Кампанія в цій справі почалася ще в лютому ц. р. в менших місцевостях, куди Уряд іміґрації висилав поштові пригадки тим особам, які прибули до ЗДА на постійний побут і перебувають тут деякі вже по кількадесять років, але досі не робили заходів, щоб дістати права американських громадян. Тепер такі листові пригадки діставатимуть чужинці в нюйоркській метрополії. Деякі чужинці не старалися про отримання американського громадянства внаслідок звичайної інерції, і отримавши пригадку з Уряду іміґрації, відповідають, що скористають із привілею і внесуть прохання про надання громадянства. В цих пригадках підкреслюється, що немає жадного примусу старатися про громадянство ЗДА, і хто не внесе прохання в цій справі, то це „не матиме впливу на право побуту в ЗДА".

8 В'ЯЗНІВ ЗГИНУЛО ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ ТЮРМИ

Томс Рівер, Н. Дж. — 23-го серпня в повітовій тюрмі вибухла пожежа, в якій згинуло 8 в'язнів, а 12 осіб було поранених, в тому 9 мають дуже поважні попечення. Між попеченими є 7 в'язнів, 4 пожежники і один моряк. Тюрма має тільки один вихід і була переповнена. Пожежники врятували життя багатьом в'язням; число в'язнів становило під час вибуху пожежі — 65, а число вартових два. Губ. Майнер зарядив слідство, тор Майнер зарядив слідство, щоб виявити причину пожежі.

● **Французькі урядові** кола обурені карикатурою, що появилася в консервативному лонтонському щоденнику „Дейлі Експрес". На цій карикатурі президент де Голь і канцлер Аденауер стоять сумні перед могильним каменем з написом „Пієр Ляваль". Французький прем'єр з часів окупації Франції Німеччиною, Ляваль був розстріляний з апробатою де Голя за співпрацю з німцями. На рисунку підпис — слова де Голя: „Відолаха, він не дожив нинішнього часу". Англійці невдоволені приязню між де Голем і Аденауером.

● **У Греції** назріває поважний конфлікт між урядом Караманліса і національним героєм, генералом Георгом Грівасом, недавнім керівником революційного підпілля на Кипрі. Грівас виступив проти уряду, який підписав з Англією і Туреччиною договір про признання Кипрові державної самостійности, та почав політичну кампанію за захоплення влади, щоправда, застерігшися що „вживатиме для цього лиш легальних засобів. Проти Гріваса виступив архиєпископ Макаріос, лідер кипрських греків.

Японські соціялісти використовують пропаґандивно візиту Хрущова в ЗДА

Токіо. — Японські соціялісти використовують заповіджену виміну відвідин Хрущова і Айзенгавера в ЗДА і СССР для своєї кампанії проти прозахідньої політики уряду Нобусуке Кіші. Японські соціялісти твердять, що ті заповіджені відвідини й розмови вказують на кінець „політики сили" та започаткування „політики розмов" і що тому Японія повинна змінити свою закордонну політику в напрямі невтральности. Кампанія японських соціялістів, наспілку з кампанією комуністів і пацифістів, звертається проти переговорів теперішнього японського уряду за модифікацію існуючого японсько - американського договору. Всі згадані протизахідні групи в японському громадянстві поборюють американські бази в Японії та висловлюються прорямку проголошення повної ти військового союзу з Америкою.

НОВИЙ ЗЕМЛЕТРУС В МОНТАНІ

Вест Єлловстон, Монт. — 23-го серпня в цій літнисько вій околиці відчуто землетрус який спричинив те, що зсунувся вершок скелі і заблокував лісову дорогу, яка веде до 20-ох літніх домів. Поліція подає, що в тих домах не було літників, бо вони втекли після першого землетрусу, який був 6 днів тому. Землетрус відчуто і в Олд Фейтфулі, де люди побудилися від трясення. 7 членів Конгресу оцінюють шкоди від попереднього землетрусу, від якого згинуло 9 осіб, а доля десятої не є відома.

КАТАЛОГ книжок Книгарні „Свободи"

83 GRAND STEET — JERSEY CITY 3. N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками або поштовими переказами.

ПРОСИМО ПЕРЕХОВУВАТИ НАШ КАТАЛОГ.

(5)

Шлемкевич М.: **Верхи життя і творчости** (промови — доповіди	1.50
Шуварська-Шумилович І.: **Співуче світло** — поезії	1.50
Шумовський Ю.: **Під гарячим сонцем Африки**	2.00
Щербак М.: **Багаття** — збірка поезій	0.75
Щоденник нац. героя Селепка Лавочки, гумор. повість про 1-шу Дивізію „Галичина"	1.00
Юриняк А.: **Літературний твір і його автор**	3.00
Юриняк Ю.: **На далеких шляхах**, п'єса	0.75
Яворівський Є.: **Казка дітям невелика про курчатко й про шуліку**	0.75
Яковлев А.: **Договір Богдана Хмельницького з Москвою**	2.00
Яновський Ю.: **Майстер корабля** — роман бр. 2.00 опр.	3.00
Ярославин С.: **Визвольна боротьба на зах. укр. землях 1918-1923**	3.00
Ярославська Д.: **Її Нью Йорк** (скорочена повість)	2.00
Ярославська Д.: **Поміж берегами**, повість	2.00
В обіймах Мельпомени — роман	2.00

BOOKS IN THE ENGLISH LANGUAGE:

Beauplan G.: **A Description of Ukraine**	3.00
Chamberlin: **Ukraine: A Submerged Nation**	1.75
Cundy P.: **Ivan Franko**	4.50
Dushnyck W.: **In Quest of Freedom, 1918-1958**	1.00
Franko I.: **Moses**	0.50
500 Ukrainian Martyred Women. edited by Stephania Halychyn paper 2.00, cloth	2.50
Hryshko V.: **Experience with Russia** paper 2.00, cloth	3.00
Life in America. A handbook for newcomers to the U.S.	0.50
Manning C. A.: **Taras Shevchenko, Poet of Ukraine**	2.50
Twentieth Century Ukraine	3.50
Ukraine Under the Soviets	3.50
Hetman of Ukraine Ivan Mazepa	3.50
Mirchuk: **Ukraine and Its People**	3.00
Myshuha L.: **Shevchenko and Women**	0.50
Ukraine and American Democracy	0.50
Ostapchuk E., ed.: **Folk Art of Carpatho-Ukraine**	15.00
Prychodko N.: **One of Fifteen Million**	3.00
Shumeyko S.: **Ukrainian National Movement**	0.35
Slavutych Y.: **Muse in Prison**	1.00
Snovyd: **Spirit of Ukraine**	1.00
Ukrainian Resistance	3.00
Yaniv V.: **The Battle of Kruty**	0.50
Stechishin J. W.: **Ukrainian Grammar**	4.50
Osmachka Th.: **Red Assassins**	3.95
Shandruk P.: **Arms of Valor**	6.00
Kononenko K.: **Ukraine and Russia**	7.00
Dmytriw O.: **Ukrainian Arts**	5.00
Stechishin St.: **Traditional Ukrainian Cookery**	5.50
Dziobko J.: **My Songs (A Selection of Ukr. Folksongs)**	1.00
Luckyj-Rudnyckyj: **A Modern Ukrainian Grammar**	3.00

ТАРЗАН, ч. 4315. Зустріч з Булатом.

BELIEVING THAT TARZAN CAUSED THE DEATH OF TWO APES, A TRIBE SURROUNDED HIM, WATCHING, AS THE KING SOUGHT VENGEANCE IN COMBAT.

BUT NOW THE APE-MAN RECOGNIZED HIS ADVERSARY. "BULAT!" HE CALLED. "DON'T YOU RECOGNIZE YOUR FRIEND?"

THE BULL LUNGED FORWARD BELLIGERENTLY. "NO TARMANGANI IS BULAT'S FRIEND," HE SNARLED. "BULAT KILL TARMANGANI!"

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Думаючи, що це Тарзан спричинив смерть двох мавп, плем'я оточило його, спостерігаючи, як король намагався помститись у битві.

Але тепер мавпо - чоловік пізнав свого противника. „Булат! — закликав він — Невже ж ти не пізнаєш свого приятеля?"

Самець войовничо кинувся вперед. „Жаден Тармангані не може бути приятелем Булата" — загарчав він. „Булат уб'є Тармангані!"